

Prenova kozjanske krajine s sodobno arhitekturno tipologijo

/ predstavitev projekta

Sodobna arhitekturna tipologija na Kozjanskem

Uvod /

Naj bo laično ali strokovno oko, vsako pokrajino poskušamo najprej definirati oziroma razlikovati od drugih po njenih posebnostih.

Poskušamo poiskati tiste oblike, elemente, barve, vonje, teksture, ki delajo to pokrajino nekaj posebnega in drugačno.

Praviloma to najprej poiščemo v krajini, ki je sad narave in v manjšem obsegu delo človeških rok. Šele nato pa zaznamo stavbe, ki so kot biseri posejani po njej. Seveda, če so z njo v pravilnem razmerju in odnosu ter spoštujejo vsa razmerja, ki jih nudi.

Tako lahko ustrezna arhitekturna tipologija krajino bogati, jo dela specifično. Če andaluzijsko pokrajino zaznamujejo bela mesta, Dalmacijo kamnite vasice, kaj lahko rečemo za Kozjansko. In če sredi toskanskih gričev najdemo moderno vinsko klet, za katero se zdi, da je že od nekdaj tukaj, in ob nabrežju finskih jezer popolnoma lesen in sodobno zasnovan počitniški objekt, ki kot naplavina biva s krajino, ali zmoremo takšen pristop tudi na Kozjanskem.

In še več. Ali lahko postavimo zelo preprosta in razumljiva pravila, katerih se bomo vsi graditelji držali in jih spoštovali, ter bodo lahko naslednje generacije s ponosom ugotavljale, da se poleg izredne krajine na Kozjanskem nahaja tudi kvalitetna arhitekturna tipologija, ki je kot marcipan potopljena v čokoladni preliv kozjanskih gričev.

Struktura naloge /

1.	Uvod	6.	Identiteta Kozjanskega
1.1	Primernost trenutka	6.1	Kozjanski park
1.2	Cilji	6.2	Identiteta arhitekturnih krajin
2.	Metodologija dela	6.3	Izjemne krajine in krajinska prepoznavnost
3.	Referenčni primeri	6.4	Značilnosti krajine
3.1	Uvod v analizo referenčnih objektov	6.5	Stavbni elementi kozjanske arhitekturne krajine
3.2	Posoški razvojni center: pasivne hiše širšega območja Posočja	6.6	Značilnosti poselitve
3.3	Turistično naselje Livek – Nebesa	7.	Definicija kozjanske hiše
3.4	Hotelska vas Pristava Lepena	7.1	Lega v prostoru
3.5	Alpska vila	7.2	Proporci
3.6	Hiša Z	7.3	Streha
3.7	Hiša R	7.4	Materiali in barve
3.8	Gozdne vile	7.5	Odprtine
3.9	Slovenski planinski muzej	7.6	Arhitekturni elementi
4.	Strokovna ekskurzija	7.7	Vsebina
4.1	Pot	8.	Idejne zasnove
4.2	Vabilo	8.1	Kamp, Podsreda
5.	Delavnice	8.2	Vinska klet, Vetrnik
5.1	Delavnica s strokovno javnostjo	8.3	Sadjarski center, Podsreda
5.2	Delavnica z javno upravo	8.4	Turistična kmetija, Pilštanj
5.3	Delavnica z lastniki petih lokacij	8.5	Stanovanjski hiši, Sedlarjevo
		9.	Usmeritve za oblikovanje objektov in nadaljnje delo
		9.1	Smernice za oblikovanje objektov
		9.2	Strokovna podpora in nadaljevanje

Predstavitev /

Celotna naloga je predstavljena na spletnih straneh zavoda Metro SR:

<http://www.metro-sr.org/raziskave/11-sodob-arh-kozjansko.html#ad-image-0>

Povzetek projekta je v skrajšani obliki objavljen v brošuri na spletnih straneh zavoda Metro SR :

<http://www.metro-sr.org/uploads/brKP.pdf>

Celotna knjiga (125 strani) je dostopna v Kozjanskem parku, Podsreda 45

SI-3257 Podsreda, spletne strani: <http://www.kozjanski-park.si/>, e-pošta: kozjanski-park@kp.gov.si in v zavodu Metro SR, zavodu za prostor Savinjske regije, Grudnova ulica 6, SI-3000 Celje, spletne strani:

<http://www.metro-sr.org/>, e-pošta: mojca@metro-sr.org

V nadaljevanju so predstavljeni zgolj posamezni izseki in poudarki iz sicer obširnega projekta.

SODOBNA ARHITEKTURNA TIPOLOGIJA NA KOZJANSKEM

Kozjanski
park

metro^{sr}

zavod za prostor Savinjske regije
Aškerčeva ulica 14, SI - 3000 Celje

občina Kozje

občina Podčetrtek

EVROPSKA UNIJA

REPUBLIKA SLOVENIJA

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

SODOBNA ARHITEKTURNA TIPOLOGIJA NA KOZJANSKEM

Gorazd Furman Oman, Mojca Furman Oman, Jaka Sedovnik
SODOBNA ARHITEKTURNA TIPOLOGIJA NA KOZJANSKEM

Izdelal: METRO SR, zavod za prostor Savinjske regije
Aškerčeva 14, SI-3000 Celje
www.metro-sr.org

Naročnik: Javni zavod Kozjanski park
Podsreda 45, SI-3257 Podsreda

Obdelava risb in fotografij: Jaka Sedovnik
Oblikovanje: Jaka Sedovnik

Tisk: Unigrafika Marko Žohar s.p., Štore
Naklada: 1500 izvodov
Kraj in datum: Podsreda, maj 2013

Temeljne raziskave je izdelal METRO SR, zavod za prostor Savinjske regije.
Izdajo publikacije je omogočila in založila: Občina Podčetrtek in Javni zavod
Kozjanski park, Podsreda, 2013.

Naziv projekta: SODOBNA ARHITEKTURNA TIPOLOGIJA NA
KOZJANSKEM
Akronim projekta: KOZJANSKA ARHITEKTURA

Projekt v okviru 3. javnega poziva "LAS Obsovelje in Kozjansko" za izbor
projektov za izvajanje razvojne strategije 2007 – 2013 smo pridobili na
razpisu leta 2011.

Prijavitelj projekta: Javni zavod Kozjanski park
Partnerji v projektu: Občina Kozje, Občina Podčetrtek, Razvojna
agencija Sotla

"Za vsebino je odgovoren Javni zavod Kozjanski park. Organ upravljanja za
Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007 – 2013 je
Ministrstvo za kmetijstvo in okolje. Projekt sofinancira EU."

CIP-Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

72.011(497.433)"20"
FURMAN Oman, Gorazd

Sodobna arhitekturna tipologija na Kozjanskem / [Gorazd Furman Oman,
Mojca Furman Oman, Jaka Sedovnik ; obdelava risb in fotografij Jaka
Sedovnik]. – Podčetrtek : občina ; Podsreda : Javni zavod Kozjanski park,
2013

ISBN 978-961-6745-13-0 (Kozjanski park)
1. Gl. stv. nasl. 2. Furman Oman, Mojca 3. Sedovnik, Jaka
266981888

1. Uvod

Naj bo laično ali strokovno oko, vsako pokrajino poskušamo najprej definirati oziroma razlikovati od drugih po njenih posebnostih. Poskušamo poiskati tiste oblike, elemente, barve, vonje, teksture, ki delajo to pokrajino nekaj posebnega in drugačno. Praviloma to najprej poiščemo v krajini, ki je sad narave in v manjšem obsegu delo človeških rok. Šele nato pa zaznamo stavbe, ki so kot biseri posejani po njej. Seveda, če so z njo v pravilnem razmerju in odnosu ter spoštujejo vsa razmerja, ki jih nudi. Tako lahko ustrezna arhitekturna tipologija krajino bogati, jo dela specifično. Če andaluzijsko pokrajino zaznamujejo bela mesta, Dalmacijo kamnite vasice, kaj lahko rečemo za Kozjansko. In če sredi toskanskih gričev najdemo moderno vinsko klet, za katero se zdi, da je že od nekdaj tukaj, in ob nabrežju finskih jezer popolnoma lesen in sodoben zasnovan počitniški objekt, ki kot naplavina biva s krajino, ali zmoremo takšen pristop tudi na Kozjanskem. In še več. Ali

lahko postavimo zelo preprosta in razumljiva pravila, katerih se bomo vsi graditelji držali in jih spoštovali, ter bodo lahko naslednje generacije s ponosom ugotavljale, da se poleg izredne krajine na Kozjanskem nahaja tudi kvalitetna arhitekturna tipologija, ki je kot marcipan potopljena v čokoladni preliv kozjanskih gričev.

1.1 Cilji

Zaradi navedenega so za območje Kozjanskega parka potrebni strokovni kriteriji za umeščanje novih objektov v prostor ter za njihovo oblikovanje. Le ti morajo na eni strani upoštevati arhitekturno tipologijo območja, v katerega se umeščajo, na drugi pa sodoben način gradnje, bivanja in rabe energije, ki morajo biti ekološki in trajnostni. Predmet projekta je izdelava petih idejnih zasnov za stavbe s petimi konkretnimi lokacijami za umestitev v prostor, pri čemer so lokacije raznolike tako po legi, stavbe pa po svoji vsebini. Idejne zasnove

prikazujejo arhitekturni preizkus zamisli o sodobnem stavbnem tipu na izbranem območju z razpoznavno arhitekturno tipologijo. Za vsako lokacijo se prikaže razvojna matrica, ki je osnova predlagani rešitvi in zagotavlja kar največje število možnih prilagoditev (velikost objekta, konfiguracija terena, namembnost,...). Na koncu so podana izhodišča za nadaljnje oblikovanje objektov in projektiranje, ki so enostavna in jasna.

Skozi projekt se poskuša razviti sodoben vzorec kozjanske stavbe, ki upošteva oziroma nadgradi obstoječ arhitekturni tip in ustreza sodobnemu načinu bivanja v konkretnem območju.

Cilji projekta so:

- pridobiti ustrezno podobo za stavbe na Kozjanskem, ki bo kar najbolje upoštevala arhitekturno tipologijo območja, v katerega se umeščajo, ter sodoben način gradnje, bivanja in rabe energije, ki mora biti ekološki in trajnostni
- strokovnim službam občin ustvariti strokovno podlago pri upravljanju s prostorom
- potencialnim investitorjem prikazati možnosti gradnje hiš, ki so prilagojene za njihovo območje
- ustvariti sodoben stavbni tip, ki gradi na podlagi značilnosti lokalne arhitekturne tipologije, z možnostjo izvedbe tudi v pasivni ali nizkoenergetski varianti
- podati izhodišča za oblikovanje objektov, ki bodo podlaga za izdelavo prostorskih izvedbenih pogojev v tistem delu občinskih prostorskih načrtov, ki se nahajajo znotraj Kozjanskega parka
- na podlagi primerov dobre prakse posredno ponuditi izobraževalni učinek za prebivalce Kozjanskega parka
- pridobiti strokovno osnovo, na podlagi katere bo Kozjanski park lahko presojal potencialne investicije

01: panorama kozjanske pokrajine

02: ekskurzija v Posočje: Turistično naselje „Nebesa“.

2. Metodologija dela

Glede na postavljene cilje je potrebno izbrati takšno metodologijo dela, ki nas bo karseda kvalitetno pripeljala do njih. Za začetek je potrebno pregledati primere dobre prakse, ki jih je pri nas kar nekaj. Pri tem kot metodološki pristop izstopa predvsem delo v Posočju. Hkrati je to območje del Triglavskega narodnega parka ter predstavlja arhitekturno zelo bogato in ohranjeno krajino. Ker je cilj naše naloge tudi izobraževanje, smo si skupaj s strokovnjaki, ki dejansko sooblikujejo kozjanski prostor in pogoje oblikovanja stavb, ogledali Posočje in se seznanili z njihovimi izkušnjami.

V nadaljevanju smo izvedli tudi delavnice s strokovno javnostjo in javno upravo, kjer smo poskušali definirati osnovna izhodišča in usmeritve za oblikovanje stavb na Kozjanskem. Oblikovan je bil tudi pregled arhitekturne identitete kozjanske krajine, pri čemer so bili

izpostavljeni posamezni arhitekturni elementi, ki definirajo kozjansko arhitekturo.

Osrednji del naloge predstavljajo idejne zasnove stavb na petih različnih lokacijah znotraj območja Kozjanskega parka. Lokacije so si med seboj različne, ravno tako objekti. Tako smo na konkretnih primerih poskušali prikazati, kakšna naj bi bila sodobna arhitekturna tipologija na Kozjanskem, hkrati pa smo skozi te primere poskušali izoblikovati usmeritve za oblikovanje objektov. Le te je potrebno vključiti tako v prostorske akte občin znotraj parka, hkrati pa bi jih morali upoštevati tudi projektanti, ki se ukvarjajo z načrtovanjem stavb.

Na koncu naloge so podana priporočila za strokovno in praktično delo na tem področju ter predvsem navodila, kako tudi v praksi dejansko izboljšati arhitekturno podobo Kozjanskega. Skozi celotno nalogo smo opise, primerjave, analize ter usmeritve za stavbe razdelili v sedem kategorij, s katerimi jih zajemamo kot celoto:

Lega stavbe v prostoru definira krajino, razmerje do nje, hkrati pa vpliva na morfologijo in tipologijo gradnje. Z upoštevanjem terena lahko ustvarimo stavbe varnejše, bolj ekonomične ter povezane s prostorom.

Proporci stavbe določajo njen osnovni volumen ter njen odnos do ostalih stavb.

Streha stavbe ima prvotno funkcijo varovanja pred naravnimi pojavi in mora prenašati naravne ter fizične obremenitve. Poleg tega je eden ključnih elementov stavb, ki vpliva na izgled v pokrajini.

Materiali in barve so prvi stik s stavbo in z njimi na zunaj ustvarjamo identiteto objekta in prostora ter mikroklimo v notranjosti.

Odprtine so del fasadnega ovoja stavbe ter povezujejo notranjost in zunanost stavbe. Vplivajo na atmosfero v notranjosti in ustvarjajo kompozicijo fasad v zunanosti.

Arhitekturni elementi so različni deli objekta, predmeti in stavbno pohištvo.

Vsebinska je glavni dejavnik, ki generira življenje v prostoru. S pravilnim vrednotenjem in razporeditvijo vsebin lahko poživimo dogajanje in privabimo nove uporabnike.

03: ufrinek z delavnice s strokovno javnostjo

3. Delavnice

3.1 Delavnica s strokovno javnostjo

Delavnice so se udeležili arhitekti, ki projektirajo na območju Kozjanskega parka, arhitekti in konservatorji iz strokovnih služb Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, ki dajejo pogoje in usmeritve za zaščitene stavbe in območja, ter strokovnjaki, ki se z obravnavanim prostorom ukvarjajo na raziskovalni ravni.

Na delavnici so bili oblikovani posamezni predlogi za bolj kvalitetno urejanje (kozjanske) kulturne krajine:

- arhitektura stoji v prostoru in ga lahko poudarja ali pa onesnažuje, zato je pri umeščanju in oblikovanju objektov v krajini potrebna večja subtilnost (Pajer)

- arhitekt mora znati korektno pojasniti naročniku, zakaj nekatere želje naročnika niso izvedljive (Pajer)
- težava slovenske zakonodaje je med drugim tudi odsotnost sankcij (Pajer)
- rešitev bi lahko bila služba občinskega urbanista z ustrezno diskrecijsko pravico (Gabrijelčič)
- rešitev bi lahko bile tudi interdisciplinarne prostorske pisarne z naborom različnih vzorčnih projektov (Pajer)
- pri prezentaciji vzorčnih projektov lahko nastopi težava zaradi omejevanja svobodne konkurence (Gabrijelčič)
- rešitev bi bila tudi v Ustavo zapisana zahteva po kvalitetno urejenem prostoru (Gabrijelčič)
- težava zakonodaje (in posledično prostorskih aktov) je tudi v tem, ker zajame le povprečje, ne more pa določati vseh izjem (Pajer)
- prav pri tem pa nastopi težava, ker za projektante ni vedno dobro, če so preveč natančno določeni

proporci ali usmerjenost objekta, ker teren ni vedno enak (projektanti)

- omejitve morajo biti jasno določene, znotraj teh pa naj se pokaže kreativnost projektanta (ZVKD)
- rezultat projekta Sodobna arhitekturna tipologija na Kozjanskem bodo tudi usmeritve za prostorske izvedbene pogoje kot podlaga za pripravo občinskih prostorskih načrtov občin, v katerih se nahaja Kozjanski park (Furman Oman)
- težava je, ker za kakršnekoli zahteve Kozjanski park nima zakonske podlage, zato je potrebna večja promocija in marketing z namenom izboljšanja prostorske kvalitete in gradnje v Kozjanskem parku (Oršanič)

3.2 Delavnica z javno upravo

Na delavnici so bili prisotni župani in uslužbenci oddelkov za okolje in prostor iz občinskih uprav znotraj obravnavanega območja Kozjanskega parka, ki sprejemajo prostorske akte ter uradniki upravnih enot, ki izdajajo dovoljenja za posege v prostor.

04: uvodni pozdrav, mag. Oršanič

Na delavnici so bili dani konkretni predlogi za čim boljše izvedbo projekta Sodobna arhitekturna tipologija na Kozjanskem.

S strani udeležencev delavnice je bila tako dana pobuda Kozjanskemu parku in sicer, da naj ta kot institucija podeli vsakoletno simbolično nagrado za objekt, ki se najboljše približa arhitekturni tipologiji Kozjanskega.

Udeleženci so tudi poudarili pomen uspešne promocije rezultatov projekta ter ponudili pomoč pri tem v okviru svojih občin.

3.3 Delavnice Igrive arhitekture z osnovnošolci okoliških šol

Tekom projekta smo opozorili tudi na izobraževanje drugih skupin, ki niso ciljne, pa kljub temu predstavljajo pomemben del življenja v parku – otroke. Delavnice Igrive arhitekture (Zbornica za arhitekturo in prostor), imenovane Hiša v parku, so bile posvečene vprašanju, kaj so značilnosti kozjanske krajine in kako hiša vpliva na občutljiv prostor Kozjanskega parka. Ko smo ugotovili, kateri so glavni elementi Kozjankega, smo v maketo krajine umestili nove hiše, trgovine, šole,...

05: strokovna delavnica z javno upravo

06-10: Igriva arhitektura: delavnice Hiša v parku

4. Identiteta Kozjanskega

Pogosto se ne zavedamo, kako odgovorno dejanje je gradnja. S postavitvijo novega objekta ali infrastrukture ne posegamo le v lasten prostor, temveč vplivamo na izgled in kvaliteto bivanja v okoliški pokrajini. Da bi bili naši gradbeni posegi v sozvočju z okolico, moramo najprej spoznati prostor in njegove zakonitosti. Skupek naravnih in kulturnih značilnosti ustvarja identiteto prostora (krajino), ki danes vse bolj izginja. Po vsem svetu naselja, letovišča, mesta in s tem celotne pokrajine postajajo vse bolj podobne. S tem izgubljajo lastno zgodovino, dediščino, znanje, naravo in vrednote.

Razumevanje in uporaba krajinskih danosti vodi v krepitev njene identitete. Uporaba lokalnih materialov in znanj, upoštevanje reliefnih in podnebnih danosti, varovanje flore in faune, spoštovanje kulturne dediščine

11: območje Kozjanskega parka

(vir: <http://kozjanski-park.si/sl/dejstva-in-podatki/območje>)

12: kozjanska krajina

(avtor: Barbara Ploščajner)

so smernice, ki krajino povezujejo in so hkrati najbolj ekološki in ekonomičen pristop k posegom v prostor.

Razgiban relief, posejan s hribovji in gričevji, ki jih ločujejo doline rek, mozaik gozdov, njiv, pašnikov, sadovnjakov in vinogradov, gručasta naselja in samotne kmetije, gradovi in cerkve po okoliških vzpetinah, avtohtone rastlinske in živalske vrste, vodni mlini, repnice in zidanice so elementi, ki ustvarjajo tipično kozjansko krajino. Da bi jih ohranili, zaščitili in promovirali je bil večji del Kozjanskega leta 1981 razglašen za varovano območje, leta 1999 je bil ustanovljen regijski park z imenom Kozjanski park.

5. Definicija kozjanske hiše

Tipična podoba kozjanske hiše je odsev naravne krajine in stavbne dediščine. Ta je nastajala skozi stoletja, kot odgovor na izzive, ki sta jih postavljali narava in družba. Njeni elementi so logična posledica omejitev in priložnosti, ki so bile v tem prostoru prisotne. Tudi sodobna arhitektura je posledica okolja in družbe v katerem živimo, le da je naravno okolje v veliki meri zamenjalo ekonomsko. Kot v preteklosti tudi danes stremimo k najučinkovitejšemu in najbolj ekonomičnemu načinu gradnje, ki je zaradi globalnih trgov, novih tehnologij in drugega načina življenja zmanjšal vpliv naravnega okolja na gradnjo. Če lahko za tradicionalno arhitekturo rečemo, da je bila hkrati ekonomična in okolju prijazna, danes v veliki meri temu ni več tako.

Če želimo ohraniti identiteto kozjanske krajine, ni potrebno graditi tradicionalnih kozjanskih hiš iz 19. stoletja, temveč prepoznati njihove prostorske, oblikovne in estetske kvalitete ter jih združiti s potrebami današnjega časa.

13: delavnica tgriva arhitektura: Hiša v parku

5.1 Lega v prostoru

Kozjanski relief je kombinacija gričevnatega in ravninskega sveta. V ravninskih predelih prevladujejo pritlične ali nadstropne hiše, ki so dominantno postavljene ob cesti (komunikacijo) s čelno ali vzdolžno fasado (Zdovc, 2002). V hribovitih delih, v razloženih naseljih, ki jih oblikujejo manjša jedra in samotne kmetije, so stavbe postavljene vzdolžno ali prečno na višinske plastnice (breg).

14: postavitve stavb v prostor

Javno pomembni objekti – kot so cerkve in gradovi – so kot dominante navadno postavljeni na višje, dobro vidne lege. Manjše dominante in arhitekturne posebnosti stojijo samostojno ali ob naseljih (Fister, 1993). Obrtniški in industrijski objekti so že v preteklosti stali nekoliko oddaljeno od naselij in blizu naravnih virov.

15: organizacija prostora

5.2 Proporcije

07

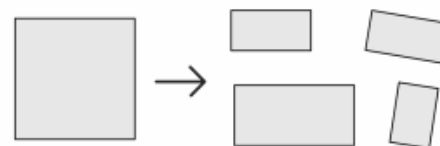
Stanovanjski objekti so bili navadno pritlični, lahko tudi nadstropni, v gričevnatih predelih so bili pogosto »vrhhlevni« ali »vrhkletni« (Deu, 2001). Ponekod so bile izrabljene tudi mansarde.

16: etažnost tipičnih stavb na Kozjanskem

Prvotna panoga v kozjanski regiji je bila kmetijstvo. Zato so bili gospodarski objekti na kmetijah in domačijah velikokrat bogato dimenzionirani, a manjši od stanovanjskih stavb. Tlorisi stanovanjskih in gospodarskih objektov so bili podolžni, njihova razmerja stranic so se gibala med 1:1,6 in 1:2,2 (Fister, 1993).

Gručaste kmetije je sestavljalo več objektov, kamor so bile umeščene različne kmetijske in obrtniške dejavnosti. Kako v prostor umeščati dejavnosti z obsežnim programom, je pogosta dilema tudi danes. Členitev velikih volumnov v več manjših, kot so to počeli v preteklosti, je lahko ena od primernih metod.

17: razčlenitev velikega stavbnega volumna v več manjših

5.3 Streha

Strehe gospodarskih poslopij in stanovanjskih stavb so bile dvokapne, strme, lahko s čopoma. Značilna kritina so bili bobrovci ali zarezniki, pred tem tudi slama. V gričevnatih legah so slemena stavb sledila plastnicam terena (Fister, 1993). Nakloni streh so se gibal med 40° – 50°. Strehe niso vsebovale frčad, strešnih oken in drugih stavbnih elementov. Po potrebi so bile mansarde osvetljene s prečnih (krajših) fasad.

18: tipične kritine na Kozjanskem (zarezniki in bobrovci)

19: dvokapnica iz zareznikov, stavba v Novi cerkvi (vir: Deu, 2001)

5.4 Materiali in barve

Uporaba materialov in obdelav na območju Kozjanskega parka je sovpadala z ostalimi predeli Savinjsko – Kozjanske arhitekturne regije. Zaradi oddaljenosti od večjih središč so bile razmere za preživetje na tem območju zahtevnejše. To je razvidno tudi v uporabi materialov in skromnejšem oblikovanju (Deu, 2001).

Najpogostejši materiali za gradnjo so bili les, kamen in slama. Izobilje gozdov je v preteklosti pogojevalo leseno gradnjo hiš in gospodarskih poslopij. Lesena konstrukcija hiše z opornimi sohami je imela tudi pomembno oblikovno posledico, ki se je kazala v oblikovanju fasade. Oporni tram je zaradi večje debeline izstopal kot pilaster ali polsteber, kar so kasneje graditelji začeli še posebej poudarjati v nekakšen konzolni motiv in okras poslopja (Černelč et al., 2010). Manjši, pomožni objekti in hiše so bili grajeni iz lesa, večji objekti npr. gradovi pa zidani iz kamna.

S spremembo zakonodaje ob koncu 18. st., predvsem na področju požarne varnosti, je les začel zamenjevati kamen, slamo na strehah je nadomestila opeka. Kamen je na stavbe prinesel tudi elemente, ki so imeli poleg uporabne tudi krasilno vlogo (Černelč et al., 2010). Lesene hiše so bile zgrajene iz ročno tesanih plohov ali brun, vpetih v vogalne ali tudi stranske oporne sohe. Lesene dele so pogosto pobelili z apnenim beležem. Delno lesene in delno zidane stavbe so imele iz lesenih sten zgrajeno le »hišo«, preostali deli so bili zidani. Pri stavbah, ki so imele pod bivalnim delom klet ali hlev so bili temelji in kletni zidovi iz neobdelanega kamna. Stropovi so bili leseni ali obokani iz kamna ali opeke (Deu, 2001).

20: lesena hiša iz 19. stoletja, Sentvid pri Planini (vir: Zdobc, Deu et al., 2002: 81)

21: delno zidana stanovanjska hiša v Podsredi

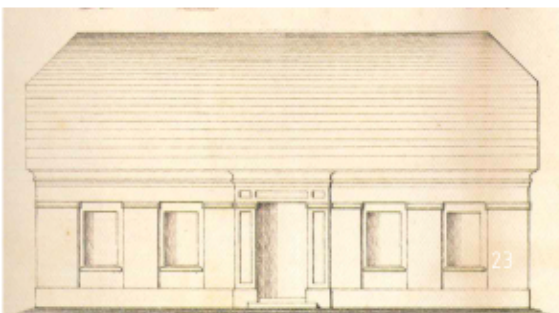

22: Zupancova hiša, Hrastje (vir: Černelč et al., 2010: 89)

5.5 Odprtine

Razporeditev prostorov v stanovanjskih stavbah je sledila osnovnim zakonom kompozicije kot so simetrija, modul, harmonija, ritem in razmerja. Fasadni ovoj stavbe in odprtine v njem so bile logična posledica razmerij v notranjosti. Odprtine stavb so bile po fasadah večinoma razporejene simetrično. Glavno os je navadno poudarjal identitetno oblikovan vhodni portal. Ostale odprine in okrasje na fasadi so bili zrcalno razporejeni na obeh straneh osi. Odprtine so se glede na program stavbe razlikovale po etažah. Glavni vhod je bil poudarjen s kamnitim portalom in raznoliko oblikovanimi vratnimi krili. Velikost oken je bila prilagojena funkciji prostora. Okna bivalnega pritličja ali nadkletnih in nadhlevnih etaž so bila večja, medtem ko so bila okna kleti, podstrešij in gospodarskih delov stavb manjša. Okna so bila, a ne vedno, zaščitena s polkni in obdana z identitetnim oblikovanjem v ometu in štuku (Deu, 2001).

23: fasada stanovanjske hiše v trgu Kozje
(vir: Zdovc, Deu et al., 2002: 25)

5.6 Arhitekturni elementi

Iz večjih regijskih središč so se v 18. stoletju začeli na kozjansko širiti vplivi »trške« arhitekture. Iz tega časa so značilne prvine baročnega oblikovanja. Za kozjansko regijo so bili značilni poudarjeni kamniti vratni okvirji (portali) z nadportalno polico in pazduhama. Iz okoliškega kamna so jih oblikovali v delavnicah lokalnih mojstrov. Cenejši in dostopnejši so bili leseni portali, ki so jih iz avtohtonega lesa izdelovali mizarji in rezbarji. O njihovi kvaliteti pričajo tudi raznoliko oblikovana lesena vratna krila s profilno oblikovanimi okvirji in različno okrašenimi polnili. Okenske odprtine so bile poudarjene v ometu in štukaturah (Deu, 2001).

Značilni so bili tudi drugi dodatki v lesu kot so ograje, opaži, na nekaterih domačijah leseni hodniki in zunanja stopnišča (Fister, 1993).

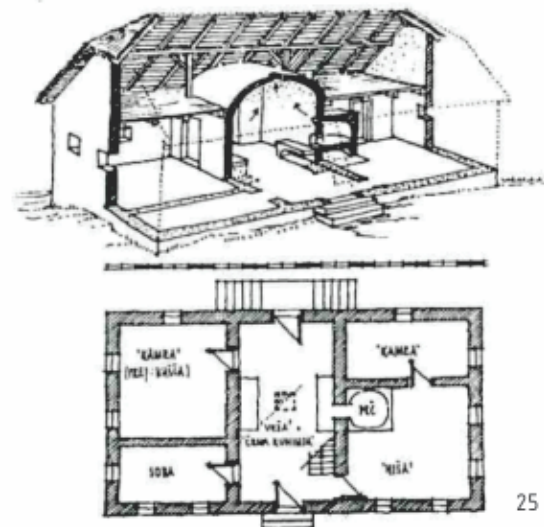

24: okensko okrasje in vhodna portala
(vir: Deu, 2001)

5.7 Vsebina

Notranja razporeditev stanovanjskih stavb je bila simetrična z osrednjo vežo v glavni osi, levo in desno od nje so bili razporejeni bivalni in delovni prostori ter prostori namenjeni spanju in shranjevanju živil (Zdovc, Deu et al., 2002: 8-9). Takšna florisna zasnova je enotna v velikem delu slovenskega podeželskega prostora zaradi enotnih izhodišč prilagajanja kmetovanju in z njim povezanim delom.

25: osrednjeslovenska hiša, Stara vas na Bizeljskem
(vir: Fister, 1993)

6. Idejne zasnove

Na podlagi izhodišč in analiz so zasnovane arhitekturne idejne zasnove. Izbranih je pet različnih lokacij, ki se med seboj razlikujejo tako po morfologiji, legi v prostoru, naklonu in osončenju. Hkrati je izbranih pet različnih vrst objektov, ki se glede na potrebe uporabnika med seboj razlikujejo. S pomočjo teh projektov so na sodoben način preverjene in na novo artikulirane posamezne sestavine tradicionalne kozjanske hiše.

Rešitve poskušajo biti kar se da sodobne, upoštevati želijo nov način bivanja, nove materiale ter nove tehnologije pri njihovi obdelavi.

Poizkušajo poiskati meje, do kam lahko sodobnost v tako tradicionalni krajini seže, ne da bi porušila stara ravnovesja.

26, 27, 28, 30, 31: vizualizacije predvidenih idejnih projektov
29: zemljevid Kozjanskega parka
(vir: <https://maps.google.com/>)

1. Kamp, Podsreda

Na območju svoje kmetije želi investitor postaviti manjši družinski kamp. Obstoječi objekti na lokaciji ob ustrezni prenovi omogočajo umestitev potrebnih programov za potrebe kampa. Lokacija ima odlično izhodiščno lego za športne aktivnosti in privlačne razglede.

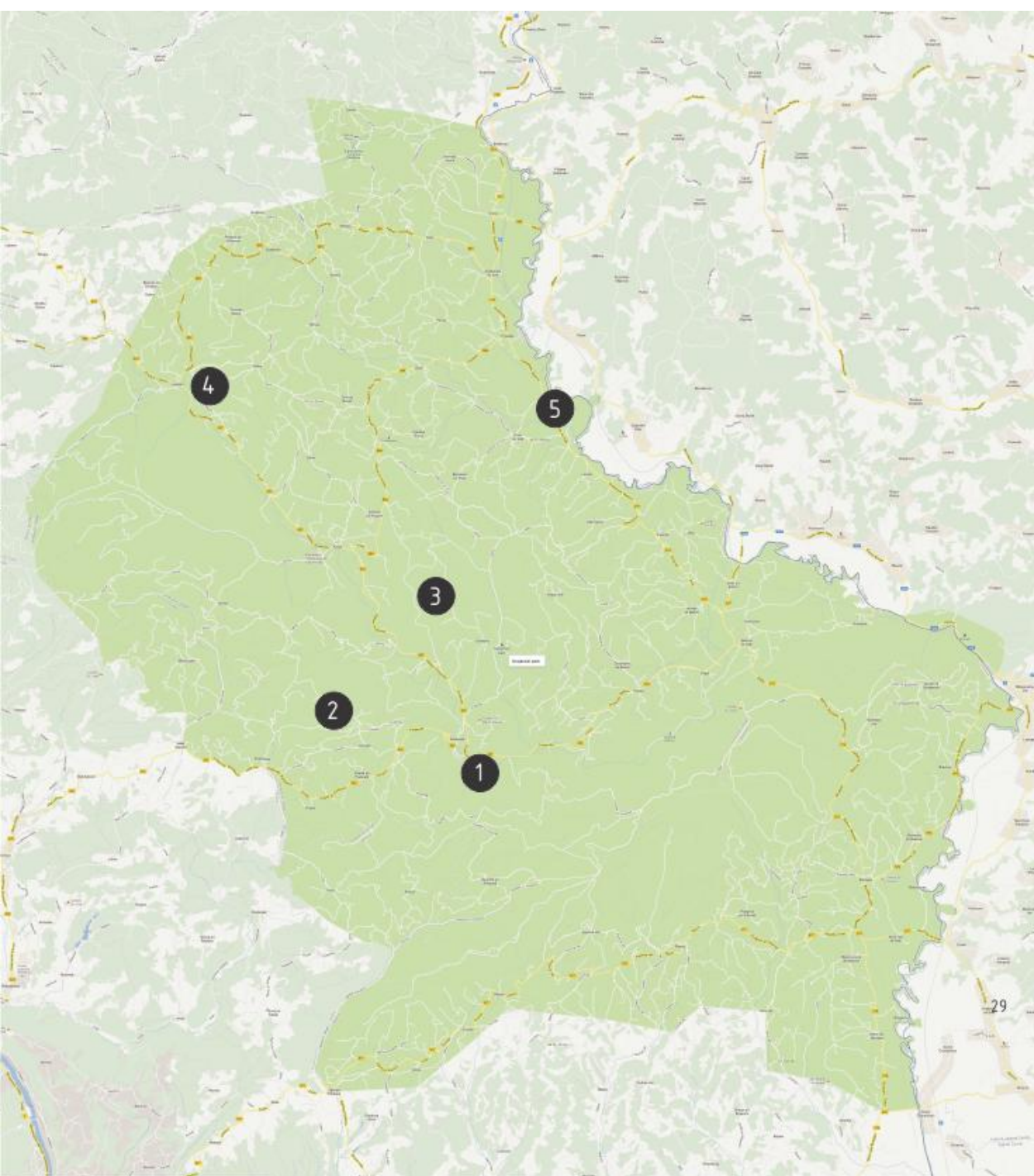
2. Vinska klet, Vetrnik

Investitor ima v lasti velik vinograd in manjšo zidanico s pomožnim gospodarskim objektom. Njegova želja je zidanico preurediti za potrebe vinogradniškega turizma in razširiti kapacitete proizvodnih prostorov. Lokacijo krasijo izjemni razgledi, znotraj stavbe pa se nahaja izjemno stara, a dobro ohranjena, še delujoča stiskalnica grozdja.

3. Sadjarski center, Podsreda

Investitor, Kozjanski park, že ima sadovnjak na lokaciji, ki jih želi nadgraditi in vzpostaviti sadjarski center. V njem bodo potekali izobraževalni procesi, vabljeni bodo šole, družine in odrasli. Za izvajanje dejavnosti potrebujejo izobraževalni center z manjšim laboratorijem ter nastanitveni objekt za šolske skupine in družine.

4. Turistična kmetija, Pilštanj

11

Investitor želi celoten kompleks, nekdanjo kmetijo, spremeniti v turistično nastanitveni center s poudarkom na naravi in ekologiji. V ta namen želi delno uporabiti obstoječe objekte in jih prenoviti, delno pa zgraditi nove. Obstoječo stanovanjsko stavbo želi temeljito prenoviti za lastne potrebe.

5. Stanovanjski hiši, Sedlarjevo

Lastnik parcele želi postaviti dve stanovanjski hiši za še neznanega kupca. Enodružinski hiši z vsemi potrebnimi dodatnimi prostori bosta zasnovani tako, da se lahko poljubno spreminja notranji tloris in organizacija bivanja.

6.1 Kamp, Podsreda

Izhodišča

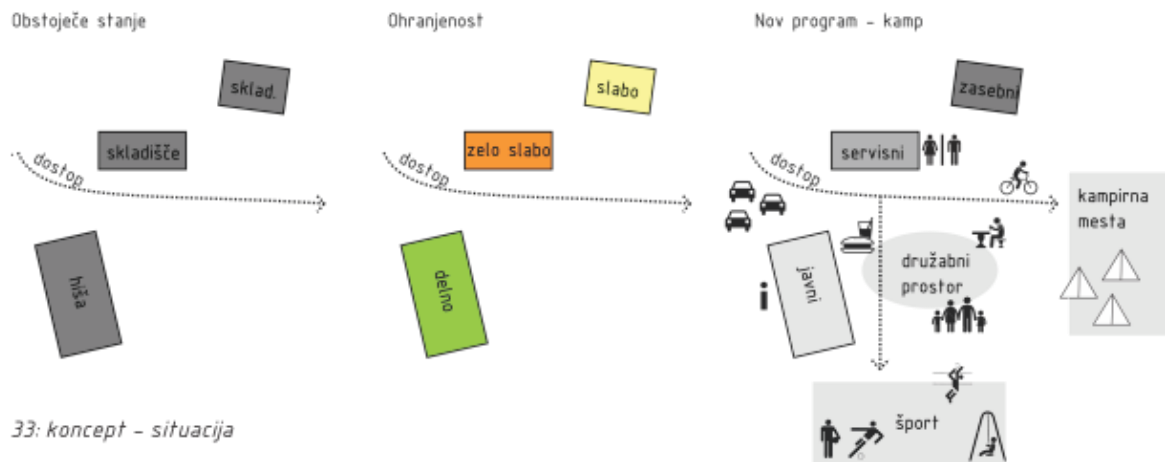
Investitor ima željo na območju svoje kmetije postaviti manjši družinski kamp. Kamp želi imeti čim bolj sonaraven, v čim večji meri se naj ohranijo obstoječe stavbe. Kamp naj bo namenjen tako za šotorišče kot za avtodome. Na lokaciji se nahajajo trije objekti in sicer stanovanjska hiša, en večji gospodarski objekt in en manjši pomožni kmetijski objekt. Stanovanjska hiša je potrebna temeljite prenove, medtem ko sta ostala pomožna objekta v izredno slabem stanju in jih praktično ni moč obnoviti. V sklopu kmetije se nahaja še večji travnik.

32: pogled na objekte kmetije z dovozne ceste

Umestitev objektov v prostor

Osrednji objekt kampa postane prenovljena stanovanjska hiša, ki se nameni za potrebe recepcije in prenočitve. Večji gospodarski objekt se zaradi dotrajanosti poruši, v istih gabaritih se postavi manjši stanovanjski objekt za potrebe lastnika kampa. Manjši kmetijski objekt se prav tako odstrani, ohrani se zgolj del izredno zanimive lesene fasade, ki se vključi v novo stavbo, nameni pa se za sanitarni vozle kampa. Travniki se nameni za šotorišče, igrišča in ostale prostore za druženje.

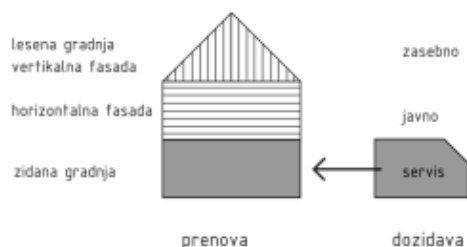

33: koncept - situacija

Arhitekturna zasnova stavb

Recepcija (v stanovanjski hiši), ki se prenove, se v materialih, volumnu in naklonu strehe ohranja. Hiša je že v osnovi podolgovata in postavljena pravokotno v brežino zaradi lažje izvedbe kleti. Ohrani se tripartitnost stavbe, pri čemer je klet obdelana v kamnu ali sivem ometu. Pritličje je delno leseno, delno zidano. V lesenem delu se ohrani horizontalna kompozicija, ki se nadaljuje tudi čez steklene površine. Ostali del je obdelan v klasičnem belem ometu. Okna so pokončna, stavbno pohištvo je leseno. Streha je iz zareznikov v opečni barvi. V kleti se uredi vinska klet.

ohranitev principov gradnje

34: koncept prenove recepcije (stanovanjske hiše)

Hiša upravitelja kampa je izdelana v istih gabaritih in naklonih kot star gospodarski objekt. Objekt je podolgovan. Ker smo želeli ohraniti podobo pomožnega gospodarskega objekta, je objekt v celoti lesen, tudi streha, ki se kot monolit nadaljuje čez celoten fasadni ovoj. Hiša je proti kampu zaradi intimnosti zaprta, odpira pa se proti dolini, kjer se odpirajo prečudoviti razgledi. Odprtine so pokončne, vso stavbno pohištvo je leseno.

Sanitarni objekt je - kot pomožni objekt - podolgovate oblike. Je v celoti lesen, pritlični in ima ravno streho. Vanj se vključi stena iz odstranjenega pomožnega objekta.

Ohranitev obstoječih volumnov in kvaliteten arhitekturnih elementov + Nov program

35: koncept prenove gospodarskih objektov

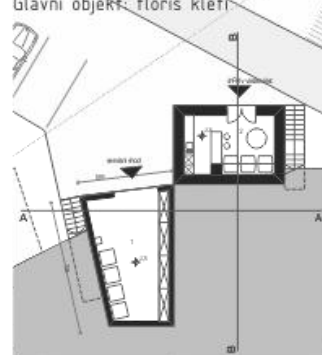

Situacija

Prereza glavnega objekta (recepција, vinska klet, sobe)

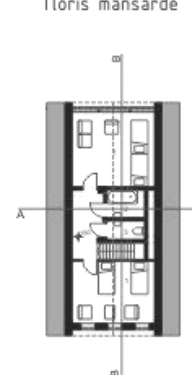
Glavni objekt: tloris kleti

Tloris pritličja

Tloris mansarde

Izhodišča

Investitor ima v lasti velik vinograd in manjšo zidanico s pomožnim gospodarskim objektom. Zidanico želi nameniti za potrebe vinogradniškega turizma. Pri tem mu primanjkuje prostora za skladišče ter za pogostitev večjih skupin, hkrati pa želi omogočiti možnost krajšega bivanja gostov.

46, 47: obstoječe stanje – vinska klet

48: koncept umestitve programa

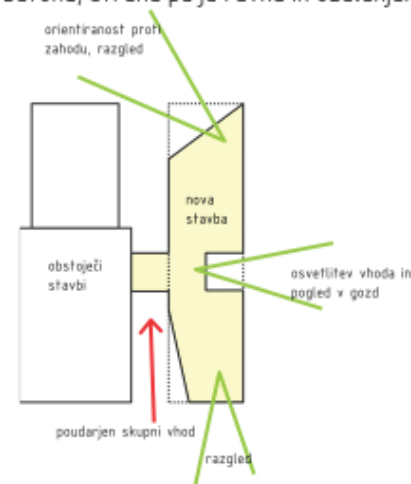
Umestitev objektov v prostor

Koncept gradnje temelji na ohranitvi že obstoječih stavb, njuni prenovi, vsa nova gradnja pa se umesti delno pod zemljo, delno pa za objekta proti gozdu, pri čemer je ta objekt oblikovan kot pomožni objekt. S tem smo v celoti ohranili vizualno podobo zidanice s pripadajočo stiskalnico. V kletnem delu smo na vzhodu stavb v celoti pod zemljo zagotovili širitev pritličnega dela, s čimer smo omogočili povečanje kleti za skladiščenje sodov, prostor za večjo skupino gostov ter pomožni prostor za delovne stroje.

Arhitekturna zasnova stavb

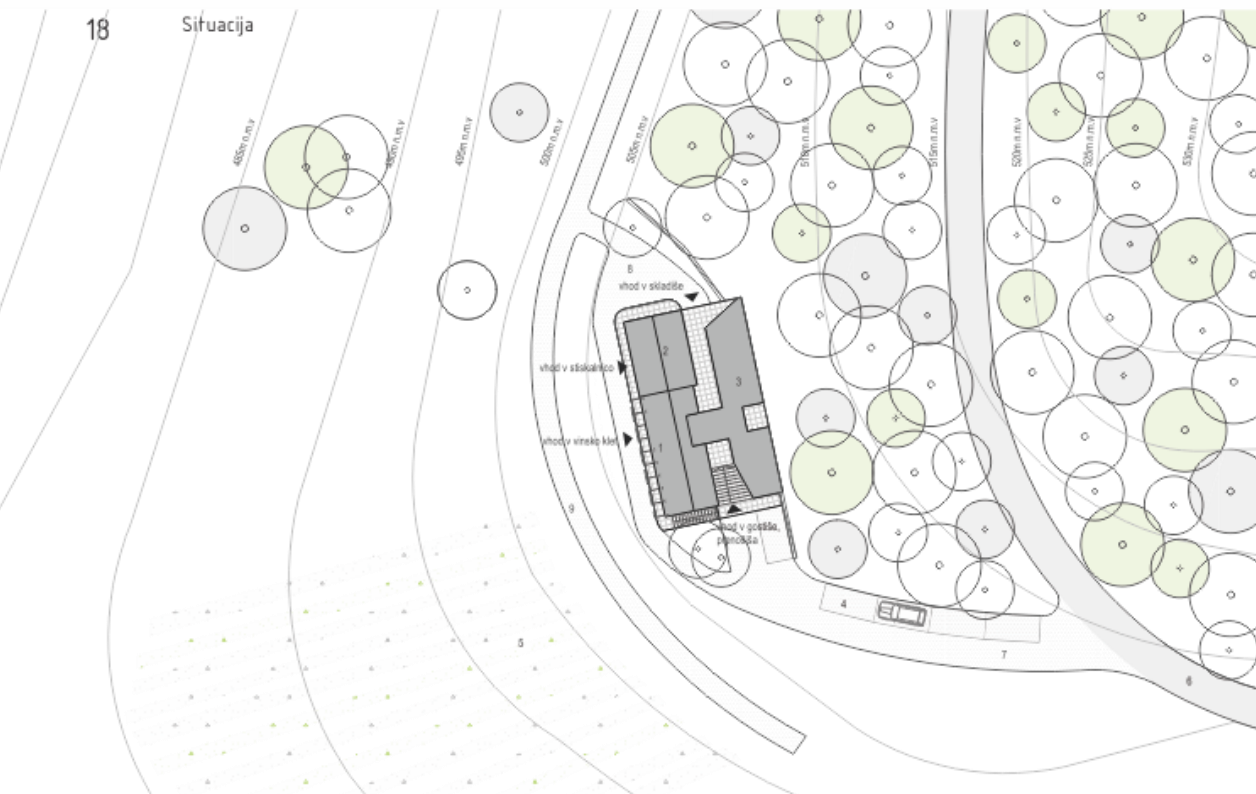
Na obstoječi zidanici in na objektu s stiskalnico smo v celoti prenovili ostrešje, poenotili smo naklon na 45° in kritino z zareznički. Zaradi velike višine zidanice na zahodni strani smo fasado obrasli s trto. Novi del na vzhodni strani je v kleti v celoti vkopan pod zemljo, streha kleti pa nudi podlago za vhod v pritlični del ter za nov objekt za potrebe

gostinske dejavnosti. Slednji je oblikovan kot pomožni objekt, enostavnega volumna, vzhodna stran je v celoti vkopana. Oblikovan je organsko, na robovih zašiljen, tako da je velikost objekta vizualno zmanjšana na minimum. Edini odprtini sta na obeh koncih. Objekt tako deluje kot oporni zid proti gozdu, ki se za njim strmo dviguje v hrib. Zaradi svoje funkcije v sklopu zidanice je zasnovan v vidnem betonu, streha pa je ravna in ozelenjena.

49: koncept oblikovanja novega objekta

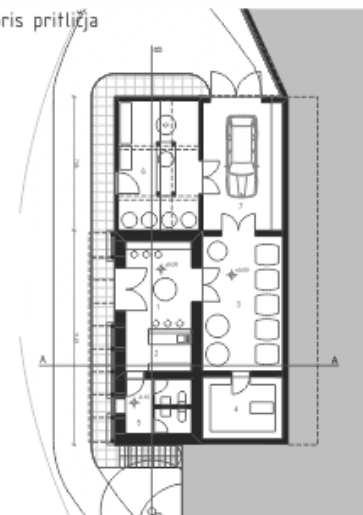

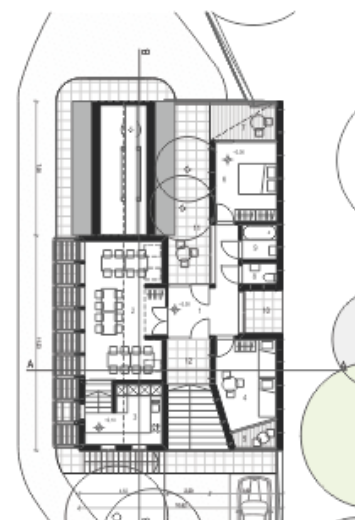
Prereza

Tloris pritličja

Tloris nadstropja

6.3 Sadjarski center, Podsreda

Izhodišča

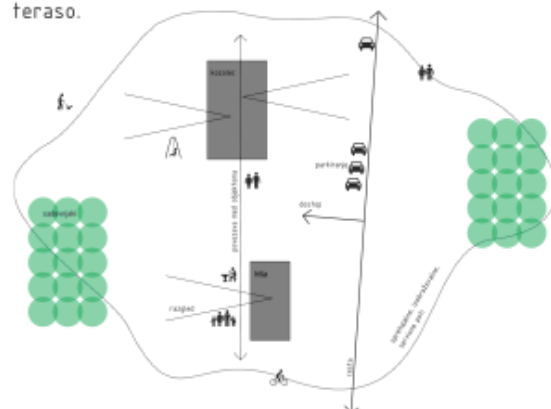
Investitor, Kozjanski park, želi na lokaciji vzpostaviti sadjarski center. V njem bodo potekali izobraževalni procesi, vabljeni bodo šole, družine in odrasli. Za izvajanje dejavnosti potrebujejo izobraževalni center z manjšim laboratorijem ter nastanitveni objekt za šolske skupine in družine. Na parceli se nahajata dokaj dotrajana stanovanjska hiša in gospodarski objekt.

55, 56: obstoječe stanje – hiša in gospodarski objekt

Umestitev objektov v prostor

Koncept zasnove sadjarskega centra temelji na urbanistični ohranitvi obstoječega stanja, pri čemer segospodarski objekt obnovi ter vsebinsko rekonstruira, pri hiši pa se ohrani klet, zgornji del se nadomesti z novo gradnjo. Hkrati želimo pokazati dvojnost med preteklostjo, ki jo simbolizira gospodarski objekt, in sodobnostjo, ki jo predstavlja nova kmečka hiša, izdelana na sodoben način, vendar v tradicionalnih materialih in ob upoštevanju vseh zakonitosti kozjanske podeželske gradnje. Okoli obeh stavb ter med sadovnjaki se uredi izobraževalna pot. Oba objekta se povežeta z zunanjo teraso.

57: koncept – situacija

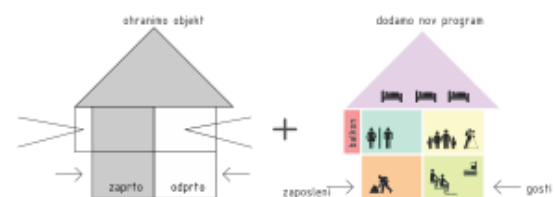
Arhitekturna zasnova stavb

Obstoječa kmečka hiša se arhitekturno zasnuje dvopartitno. Klet in pritličje nad njo se zasnuje v kamnu, ki se kot ovoj vije čez celotno stavbo. S tem damo poseben pomen kleti, ki ima simbolni pomen na kozjanskem, kot zakladnici pridelkov. Drugi del, zgolj pritličje, pa je v celoti leseno, tako zunaj kot znotraj in simbolizira uporabo lesa, ki izhaja iz bližnjih gozdov. V objekt se umesti delovni prostor z laboratorijem ter večja predavalnica.

58: koncept preureditve hiše

Gospodarski objekt se v celoti ohrani, restavrira, vsebinsko pa se nameni v odprtem delu za predavanja, v zgornjem – zaprtem – pa za bivanje večje skupine ljudi. V zgornjem delu se temu primerno na notranji strani izolira in delno zastekli. Kot kritina se uporabijo zareznički v rdeči opečnati barvi.

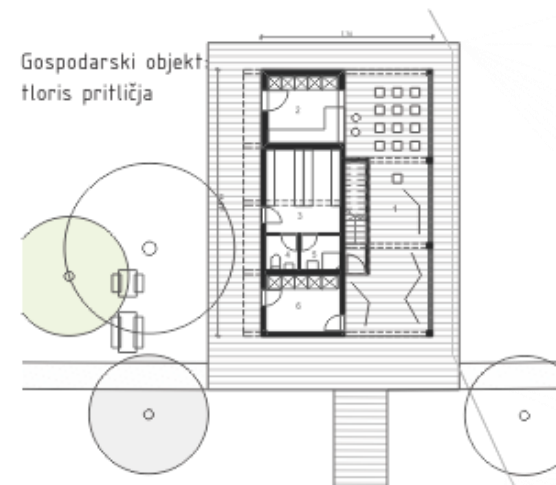
59: koncept preureditve gospodarskega objekta

Stavbno pohištvo na obeh stavbah je leseno, naklon strešine pa je 45°. Obe stavbi sta podolgovati in upoštevata razmerja med dolžino in širino.

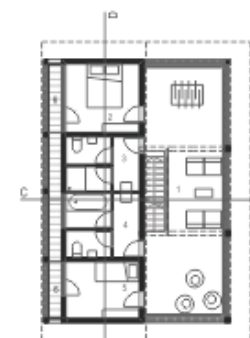

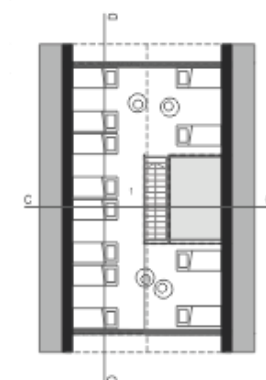
Gospodarski objekt
tloris pritličja

Tloris nadstropja

Tloris mansarde

Prerez gospodarskega objekta

6.4 Turistična kmetija, Pilštanj

Izhodišča

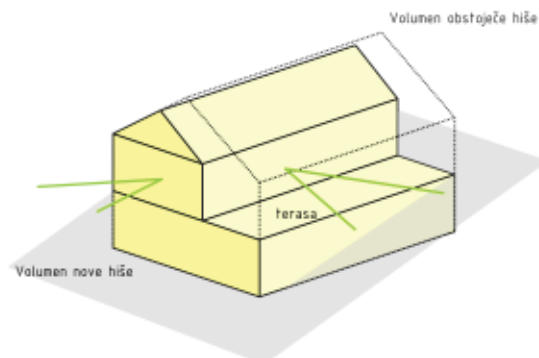
Investitor želi celoten kompleks, nekdanjo kmetijo, spremeniti v turistično nastanitveni center s poudarkom na naravi in ekologiji. V ta namen želi delno uporabiti že obstoječe objekte, jih delno prenoviti, delno pa izgraditi nove. Obstoječo stanovanjsko stavbo želi temeljito prenoviti za lastne potrebe. Skedenj želi ohraniti in nameniti za potrebe kmetijske dejavnosti, ostale pomožne kmečke objekte pa prenoviti ter jih nameniti za nastanitve gostov. Hkrati želi izgraditi še tri apartmajske zidanice.

66, 67: obstoječe stanje – turistična kmetija Pilštanj

Umestitev objektov v prostor

Koncept zasnove območja temelji na ohranitvi lege že obstoječih stavb, novogradnje kot dopolnilne pa se umestijo v enakem urbanističnem vzorcu, pravokotno na teren. Osrednjo stavbo območja predstavlja stanovanjska hiša. Ker nima arhitekturne vrednosti, niti ne predstavlja tipične kozjanske hiše, smo se odločili, da se kletna etaža z delno rekonstrukcijo v celoti ohrani, pritlični del pa se glede na nove potrebe, boljše vpetosti v okolje in ob upoštevanju arhitekturne tipologije kozjanskega, zasnuje na novo. V neposredni bližini stanovanjske hiše se umestita apartmajska hiša in savna. V bližini skednja se na območju nekdanjega vodnjaka le ta nadgradi z manjšim lesenim stolpom, v katerega se umesti manjši apartma. Čisto na vzhodu, na najvišjem delu kmetije, pa se umestijo tri apartmajske zidanice.

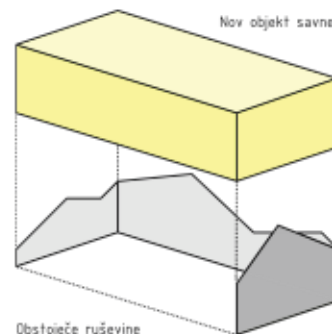

68: koncept oblikovanja hiše

Arhitekturna zasnova stavb

Stanovanjska hiša se zasnuje v zahtevah sodobne kozjanske hiše. Klet se ohrani v belem ometu, odprtine so pokončne. Pritličje upošteva podolgovatost florisa, zato je od kleti ožja. Izvedena je sodobno, kot material pa se uporabi vidna opeka, v njej je izvedena tudi streha. Za senčila se uporabijo lesena pomična polkna, ki še poudarijo pokončnost odprtin.

Na območju svinjaka se ohranijo njegove stene, vanj pa se umesti lesena savna z ravno streho, da deluje kot pomožen gospodarski objekt. Apartmajska hiša poleg savne je v celoti lesena ter obrnjena pravokotno na plastnice. Odprtine ima proti najlepšim razgledom.

69: koncept umestitve savne

Razgledni apartma nad vodnjakom je zasnovan kot leseni stolp, navzven pa deluje kot lesena kašča za sušenje sadja. Tri apartmajske zidanice so v celoti lesene, niso vkopane ampak so na stebrih dvignjene nad teren, tako da delujejo začasno in ne spreminjajo reliefa krajine.

70: koncept postavitve apartmajskih zidanic

Vsi objekti, razen savne in stolpa, imajo dvokapno simetrično streho z naklonom 45° , usmerjeno v podolžni smeri objekta.

25

72

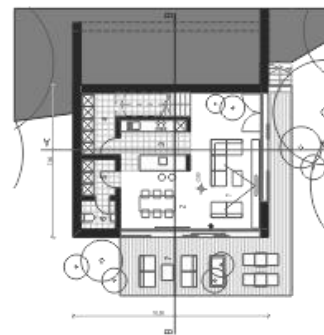
73

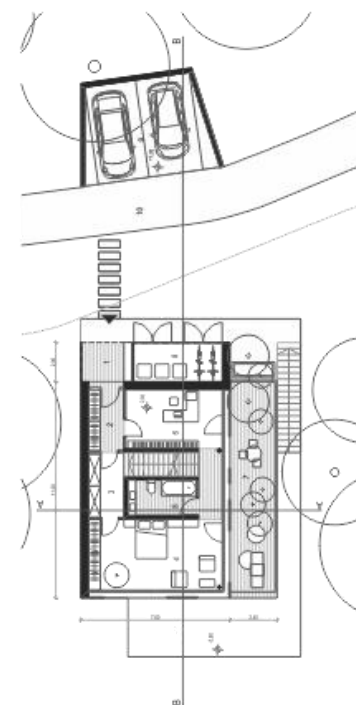
74

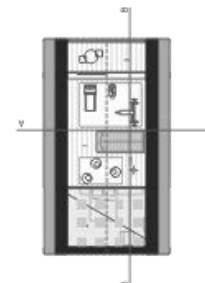
Stanovanjska hiša

floris pritičja

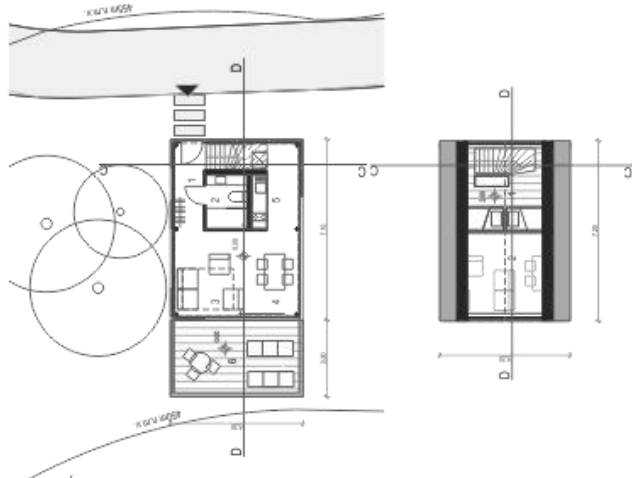

floris pritičja

floris nadstropja

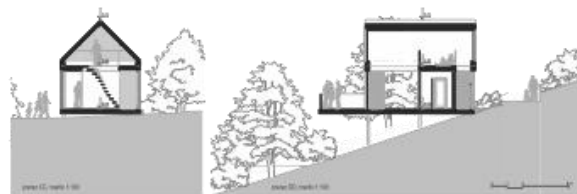

Turistični apartma: floris pritičja floris nadstropja

Prerez stanovanjske hiše

Prerezi turistični apartma

6.5 Stanovanjski hiši, Sedlarjevo

Izhodišča

Lastnik parcele v naselju Sedlarjevo želi postaviti dve stanovanjski hiši za še neznanega kupca. Obe hiši naj bosta za po eno družino, z vsemi potrebnimi dodatnimi prostori. Ker še ni znanega kupca, je težko predvideti dejanske potrebe in bivalne zahteve. Zato naj bosta hiši zasnovani tako, da se lahko poljubno spreminja notranji floris in organizacija bivanja. Naselje Sedlarjevo je obcestno naselje. Zanj je značilna strnjena obcestna pozidava, pri čemer so objekti v daljši smeri obrnjeni pravokotno na cesto. V tej podolgovati smeri so usmerjene tudi lastniške parcele. Hkrati je značilnost tega naselja, da je na vsaki parceli po več objektov. Pri tem gre praviloma za eno stanovanjsko stavbo in enega ali več pomožnih kmetijskih objektov.

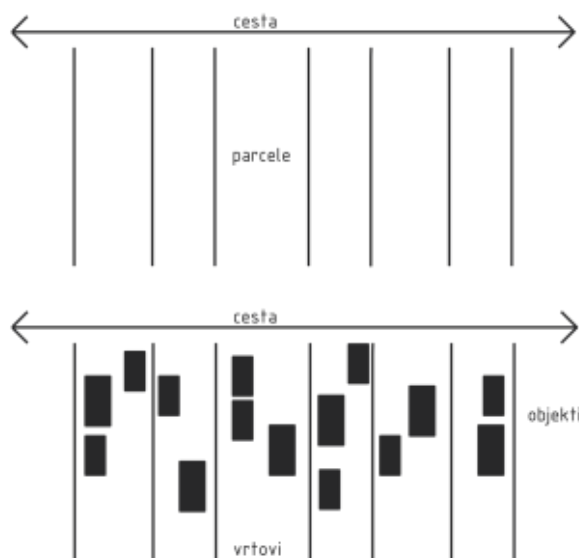

80: obstoječe stanje – stanovanjska hiša in gospodarski objekt

Umestitev objektov v prostor

Navedena izhodišča smo upoštevali pri umestitvi dveh stanovanjskih objektov na parcelo. Tako smo namesto dveh klasičnih hiš zasnovali dvakrat po dve stavbi –

glavno stavbo in pomožni objekt. Pri tem je glavna stavba čistega florisa, brez vmesnih zidov in omogoča poljubne notranje postavitve, prilagojene uporabniku. V pomožni objekt pa so umeščeni servisni prostori, vse potrebne instalacije ter prostor za različna orodja. Oba, pomožni in glavni objekt, se stikata, tako da je možen prehod med njima. Celotna parcela je razdeljena na dva dela, vsaka ima svoj lasten dostop.

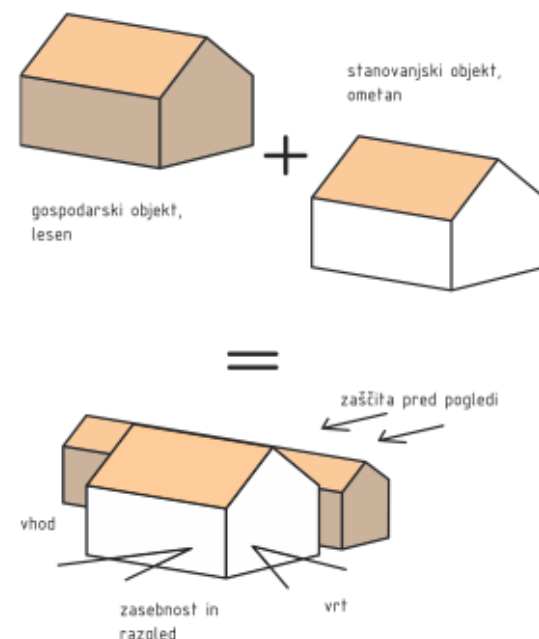
81: analiza urbanizma naselja Sedlarjevo

Arhitekturna zasnova stavb

Oba glavna objekta sta zasnovana kot klasični stanovanjski hiši, s podolgovatim florisom, simetrično dvokapnico in brez izrastkov ali okroglin. Streha je opečna, naklona 45°. Fasada je v belem ometu, stavbno pohištvo je v celoti leseno. Okenske odprtine so pokončne ter senčene s pomičnimi polkni.

K obema objektoma je vzporedno dodan podolgovat pomožni objekt. Le ta je v celoti lesen, tako kot so

pretežno vsi pomožni objekti v vasi. Streha je simetrična dvokapnica z opečno kritino. Tudi tukaj so vse odprtine pokončne, stavbno pohištvo pa leseno. S tako arhitekturo smo želeli doseči videz podeželske hiše, ki ima ob sebi pomožni objekt, s čimer nadaljujemo morfologijo naselja.

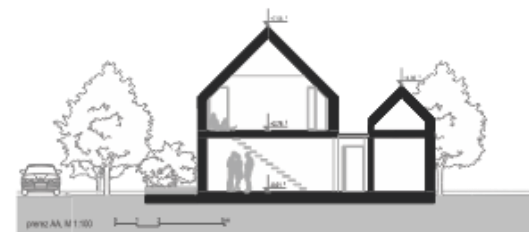

82: koncept oblikovanja hiš

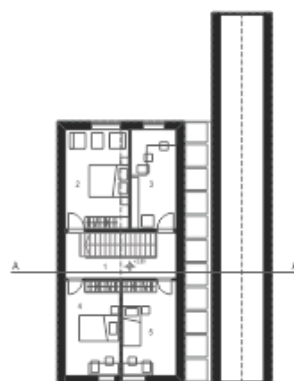
Prerez

Hiša 1: floris pritličja

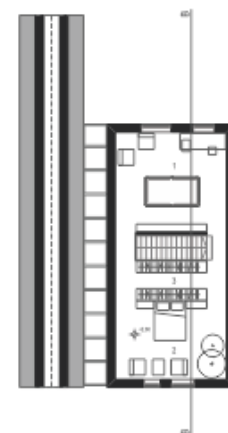
floris nadstropja

Hiša 2: floris pritličja

floris nadstropja

7. Usmeritve za oblikovanje objektov in nadaljnje delo

Na podlagi predhodnega sklopa projekta so pripravljene smernice za oblikovanje objektov znotraj območja Kozjanskega parka. Prvenstveno jih je smiselno uporabljati pri pripravi prostorskih aktov občin, ki ležijo znotraj območja parka. V nadaljevanju pa jih je smiselno uporabljati pri projektiranju objektov.

Še posebej pa naj bo pričujoča naloga spodbuda za nadaljnje razmišljanje o arhitekturni tipologiji Kozjanskega.

Delo na tem področju je smiselno nadaljevati na izobraževalni ravni občanom, investitorjem ter javnim uslužbencem, ki sprejemajo usmeritve za gradnjo v prostoru. Hkrati pa je zaželeno spodbujati projektante, da pripravljajo čim bolj strokovne rešitve, vse z zavestjo, da projektirajo znotraj območja Kozjanskega parka.

Smernice za oblikovanje objektov	Stanovanjske hiše
 Lega v prostoru	praviloma vzporedno s plastnicami, mora dominirati med enostavnimi in nezahtevnimi objekti, ureditve okolice brez večjih umetnih barier in netipične urbane opreme ter z avtotono listopadno zasaditvijo
 Proporcije	florisna zasnova enostavna in podolgovate pravokotne oblike, največja dolžina 18 m, razmerje stranic med 1:1.6 in 1:2.2, največ P+M, kolenčni zid največ 0,9 m, pri poševnem terenu tudi K+P+M, dodatki na pročeljih (večkotni izzidki, stolpiči, fasadni pomoli, arkade) in strehah (strehe z nezdružljivimi nakloni in slemenji) niso dovoljeni
 Streha	simetrična dvokapnica z naklonom med 35° in 45°, sleme vzporedno z daljšo stranico objekta, možna izvedba čopov, kritina opečna (klasični bobrovec ali zareznik) v opečni barvi
 Materiali in barve	možna uporaba tradicionalnih naravnih materialov (npr. stame), izjemoma kamen ali les, fasada v ometu v svetlih nevtralnih tonih, možna kombinacija z lesom in kamnom, klet lahko tudi v vidnem betonu, stavbno pohištvo leseno, namestitev fotovoltaičnih elementov na strešne površine objektov v strnjenih naselbinskih jedrih ni sprejemljiva, na območju razpršene poselitve je namestitev fotovoltaičnih elementov dopustna, če niso postavljeni kot samostojen element, temveč so vgrajeni v fasado oz. streho na vidno manj izpostavljenem delu objekta
 Odprtine	fasadne odprtine poenotene, pokončno podolgovate, kompozicijsko usklajene, izjemoma cela stena steklena, nereflektivna, členjena z lesenimi vertikalami, za osvetljevanje podstrešja so dopustna strešna okna na vidno neizpostavljeni strani strehe ali osvetlitev s čelnih strani
 Arhitekturni elementi	lesena polkna, poudarjena vhodna vrata, pokončne lesene letve, čopi, v primeru zunanjega hodnika le ta pod glavno streho, napušč na kapi največ 70 cm, na zatrepu 35 cm od oboda stavbe
 Vsebina	stanovanjski objekti, počitniški objekti, turistični objekti

Večje stavbe	Enostavni in nezahtevni objekti	Zidanice
obvezno vzporedno s plastnicami, na neizpostavljenih delih	v bližini stanovanjskih stavb, usmerjenost praviloma v isti smeri kot stanovanjski objekti, podrejeni stanovanjski stavbi, izjema je lahko kozolec	praviloma vzporedno s plastnicami
tlorisna zasnova enostavna in podolgovate pravokotne oblike, največja dolžina 24 m, pri daljših obvezna členitev na več volumnov, razmerje stranic med 1:1.6 in 1:2.2, največ K+P+1+M, dodatki na pročeljih (večkotni izsidki, stolpiči, fasadni pomoli, arkade) in strehah (strehe z nezdružljivimi nakloni in slemenji) niso dovoljeni	tlorisna zasnova enostavna in podolgovate pravokotne oblike	tlorisna zasnova enostavna in podolgovate pravokotne oblike, največja dolžina 12 m, razmerje stranic med 1:1.6 in 1:2.2, največ K+P+M, kolenčni zid največ 0,9 m
simetrična dvokapnica z naklonom med 35° in 45°, sleme vzporedno z daljšo stranico objekta, izjemoma pri velikih volumnih tudi ravna	simetrična dvokapnica z naklonom med 40° in 45°, sleme vzporedno z daljšo stranico objekta, izjemoma ravna	simetrična dvokapnica z naklonom med 35° in 45°, sleme vzporedno z daljšo stranico objekta
kritina opečna, izjemoma kamen ali les, fasada v ometu v svetlih nevtralnih tonih, možna kombinacija z lesom in kamnom, stavbno pohištvo leseno	kritina opečna, izjemoma kamen ali les, če je ravna, je lahko pločevina, gradnja lesena, stavbno pohištvo leseno	kritina opečna, izjemoma kamen ali les, fasada v ometu v svetlih nevtralnih tonih, možna kombinacija z lesom in kamnom, stavbno pohištvo leseno
lesena polkna, poudarjena vhodna vrata, pokončne lesene letve, čopi, napušč na kapi največ 70 cm, na zatrepu 35 cm od oboda stavbe	praviloma pokončno podolgovate oblike	fasadne odprtine poenotene, pokončno podolgovate oblike, kompozicijsko usklajene
trgovine, poslovni objekti, gospodarski objekti, kulturne ustanove	lesene pokončne letve	lesena polkna, poudarjena vhodna vrata, pokončne lesene letve, čopi, napušč na kapi največ 70 cm, na zatrepu 35 cm od oboda stavbe
	shrambe, lope, drvarnice, garaže, ute, savne, turistični objekti	vinska klet, počitniški objekti, turistični objekti

Benedejčič, B. et al., 2012: Kraška hiša: priročnik za preno, Komen: Občina Komen.

Černelč, A. et al., 2010: Kozjanski park, Nazarje: Argos.

Deu, Ž., 2001: Stavbarstvo slovenskega podeželja: značilno oblikovanje stanovanjskih hiš, Ljubljana: Kmečki glas.

Deu, Ž. et al., 2009: Identiteta hiš na Koroškem, Slovenj Gradec: LAS MDD.

Fister, P., 1993: Arhitekturne krajine in regije Slovenije, Ljubljana: Ministrstvo za okolje in prostor RS, Zavod RS za prostorsko planiranje.

Fister, P., 1993, Glosar: Glosar arhitekturne tipologije, Ljubljana: Ministrstvo za okolje in prostor Republike Slovenije, Zavod za prostorsko planiranje.

Geografski atlas Slovenije, 1998: Geografski atlas Slovenije: država v prostoru in času, glavni urednik: Fridl, J. et al., Ljubljana: DZS.

Kitek Kuzman, M., 2010: Les v sodobni slovenski arhitekturi 2000–2010, Ljubljana: Biotehniška fakulteta, Oddelek za lesarstvo, Fakulteta za arhitekturo.

Marušič, I., 1998 a: Krajine predalpske regije, nosilec naloge: Marušič, J., Jančič, J., sodelavci: Hladnik, J. et al., Ljubljana: Ministrstvo za okolje in prostor RS, Urad RS za prostorsko planiranje.

Marušič, I., 1998 b: Krajine subpanonske regije, nosilec naloge: Marušič, J., Jančič, J., sodelavci: Dešnik, S. et al., Ljubljana: Ministrstvo za okolje in prostor RS, Urad RS za prostorsko planiranje.

Marušič, J., 1996: Značilni krajinski vzorci Slovenije: po projektu Regionalna razdelitev krajinskih tipov Slovenije, Ljubljana: Ministrstvo za okolje in prostor RS, Urad RS za prostorsko planiranje.

Orožen Adamič, M., Perko, D., Kladnik, D., 1995: Krajevni leksikon Slovenije, Ljubljana: DZS.

Pajer, A., 1996: Predlog novih stanovanjskih hiš v vaškem prostoru celjskih arhitekturnih krajin, Območje občine Kozje, Spominski park Trebče.

Zdovc, H., Deu, Ž. et al., 2002: Od načrta do stavbe, Arhitektura Kozjanskega v načrtih in dokumentih iz srede 19. stol., Celje: Zgodovinski arhiv Celje.

opomba: Kjer vir fotografskega materiala ob sliki ni naveden, je njegov vir arhiv zavoda Metro SR, razen slike 12, katere avtorica je Barbara Ploštajner.

Zaključek /

Eden od rezultatov projekta so idejne zasnove stavb na petih različnih lokacijah znotraj območja Kozjanskega parka, ki predstavljajo prenove posameznih lokacij, v celoti pa pravzaprav začetek prenove celotne arhitekturne krajine Kozjanskega parka. Tako smo na konkretnih primerih poskušali prikazati, kakšna naj bi bila sodobna arhitekturna tipologija na Kozjanskem, hkrati pa smo skozi te primere izoblikovali skupne usmeritve za oblikovanje objektov, kar je pravzaprav glavni prispevek naloge. Te usmeritve je potrebno vključiti tako v prostorske akte občin znotraj parka, hkrati pa bi jih morali upoštevati tudi projektanti, ki se ukvarjajo z načrtovanjem stavb. V projektu smo podali priporočila za strokovno in praktično delo ter navodila, kako tudi v praksi dejansko izboljšati arhitekturno podobo Kozjanskega.

Bistven pomen pričujoče naloge z vidika varstva kulturnih krajin pa je ta, da je pobuda za izdelavo strokovnih osnov s področja prostorskega načrtovanja (in prenove) na zavarovanem območju prišla s strani nevladne organizacije, ki je v procesu znala povezati investitorje, prebivalce, stroko in znanost na skupnem območju in ki je s svojim znanjem znala poiskati rešitve, pri katerih je bil dosežen največji možni konsenz.